

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Cuvânt

ținut de P. Sf. Sa Episcopul Grigorie al Aradului, în Catedrala ortodoxă română din Arad, cu prilejul slujbei religioase oficiate pentru Congresiștii Federației Studenților Universitari ardeleni.

*Prea Iubiți și de Dumnezeu
Păziți Tinerii!*

Un sentiment de înaltă bucurie duhovnicească ne stăpânește, văzându-vă adunați în număr atât de însemnat în fața sfântului Altar.

Iubiții mei, nimeni nu are mai mare bucurie de venirea voastră aici, decât biserica lui Hristos și nimeni nu are mai multă datorie și nici mai mult drept să vă învețe, decât Biserica Domnului. Mare bucurie a putut avea Mântuitorul de convertirea lui Pavel sau de evanghelistul Matei că a părăsit locul rentabil dela vamă și s'a făcut vânător de suflete, mare bucurie este în cer pentru un suflet care se pocăiește, dar Mântuitorul mai mare bucurie are de tinerii cari din fragedă vârstă caută calea desăvârșirii. Ne încredințează sfântul evanghelist Marcu, că mult s'a bucurat Iisus și l-a iubit („Iar Iisus căutând spre el, l-a iubit pe dânsul“ Marcu 10 v. 24) pe tânărul care a mărturisit că n'a trăit în fărâdelegi, n'a ucis, n'a furat, n'a făcut mărturie mincinoasă, n'a răpit și și-a iubit părinții. Ba, mai mult, Domnul îi spune că numai un lucru îi lipsește: să dea averea la săraci și să-i urmeze Lui!! Cât de mare era dorința Domnului să-l vadă desăvârșit pe tânărul acela! Cât de mare a fost bucuria lui Iisus când a înviat pe tânărul Lazar, sau pe tânărul din Nain și pe fida tânără a lui Iair. Și Doamne, cât de mare bucurie s'a făcut când a redat Iisus puritatea sufletescă Mariei Magdalena, de a cărei tinerețe lumea își bătuse joc! Adâncă psihologie

a grijei de tineret face parte deci din grija bisericei noastre, știind că virtuțile din tinerețe trebuiesc plantate în suflete, ca să nu să așeze pe ele sgura scăderilor de tot soiul.

Cu acest sentiment, de iubire a tineretului, vă primesc eu azi aici în sfânta biserică, bucurându-mă că dați un exemplu lumii necredincioase, unde trebuie să caute calea adevărată a vieții.

În ținuturile calde ale Africii există o floare minunăță, care vestește cu 40 de ore mai înainte ori ce furtună sau cutremur de pământ. Acea floare când simte apropierea furtunii, își schimbă culoarea, iar frunzele și le așează altfel decât mai înainte. Tot așa și voi, asemenea acelor flori, presimțind relele ce pot veni asupra neamului nostru și void să le preîntîmpinați, ați venit în acest sfânt locaș cu alte sentimente decât acelea ale omului de toate zilele. Ați venit aici, înfruntând orgoliul celor ce cred numai în metodele experimentale și numai în biruințele microscopului și telescopului, pentru că sunteți cunoscători ai unei realități superioare: aceea că toată lumea ființelor dezvoltate de telescop își are origina dela Făcătorul Cerului și al Pământului, după cuvântul sfântului apostol Pavel, rostit în aeropagul Atenei „Căci întru Dânsul viem și suntem“ (Fapte 17 v. 28).

Precum un călător, care voiește să urce un munte înalt, pleacă de jos, așa și voi în drumul formațiunii voastre sufletești, vă dați seama că înzestrat cu armele științei omul nu are să se trufească, pentru că în fața lui Dumnezeu toți suntem mici, dar cu ajutorul Lui părtăși vom fi desăvârșirii. Ah, cât de necesar este să ne dăm seama în viață că suntem slabi și neputincioși, dar conștiința acestei slăbiciuni ne face să stăruim neincetat în muncă binecuvântată.

În cămara tainică a smereniei recunoaș-

tem că mult e ceea ce nu știm, iar nu ceea ce știm. În taina vremii simțim că cu cât mai mult învățăm, cu atât mai puțin cunoaștem, dar ne trudim și muncim înainte știind că precum norii se strâng unul după altul, apoi cade ploaie și în urmă vine vreme bună, așa nici steaua noastră cea bună nu va apune în valul durerilor!

Nenumărați savanți ai omenirii nu s'au sfiit să se plece cu smerenie în fața lui Dumnezeu, cum a făcut Pasteur, Volta și alții. Un tânăr întreabă pe Pasteur: Cum credeți în Dumnezeu, domnule profesor, când sunteți savant? Și Pasteur răspunde: Cred, pentru că sunt om de știință! Volta se mărturisea preotului și mulți, mulți oameni de știință fac la fel! În timpul nostru savantul francez Moreaux (Les Confins de la Science et de la foi) rămâne uimit că patriarhul Iosif din Vechiul Testament a putut prezice cei șapte ani de belșug și cei 7 ani de foamete, iar știința de azi nu este capabilă de asemenea preziceri. Revelație divină posedau cei ce credeau și se smereau, știind că cel mândru nu mai face sforțări, dar cel smerit se silește să fie un bun iconom al darurilor divine.

Această smerenie vă este un mărgăritar de mare preț în calea spre înălțare, cum zice Mântuitorul: Cel ce se va smeri înălța-se-va (Luca 18 v. 14.) Nu uitați deci de virtutea aceasta, căci ea nu vă oprește în calea științei. Doctorul Roger Proust într'o conferință despre „Știință și religie“ (Les Gazette médicales 1924) spune:

În ceia ce ne privește pe noi, medicii, aplecați în fiecare zi deasupra suferinții, unde înțelegem mai bine ca oricine rațiunile speranței umane, să unim în aceeași dragoste și știința care vindecă și credința care luminează; să fim buni discipoli ai lui Hipocraț, însă și discipoli ai celor ca Laenuc, ai lui Claude Bernard, cel mai mare fiziologist al omenirii și cel mai strălucit spirit științific din sec. al XIX, ai lui Pasteur, învățatul fără păreche, care prin descoperirile sale extraordinare a meritat numele de cel mai mare binefăcător al omenirii, creatorul Bacteriologiei și al chimiei biologice-, adică al tuturor acelor oameni, de elită, cari știură să scoată din chiar stăpânirea științelor, viziunea clară a vieții de dincolo de mormânt. Căci ei au justificat pe deplin gândirea unuia din ei: „Știința puțină te îndepărtează de Dumnezeu; știința multă însă te readuce la El“.

Iar ilustrul nostru medic și fiziologist prof.

dr. N. C. Paulescu, în tratatul său de fiziologie medicală zice: Omul de știință nu poate să se mulțumească zicând: Cred în Dumnezeu; El trebuie să afirme: Știu bine că este Dumnezeu.

Numai pe calea smereniei vom putea alătura de progresele științei tehnice să recunoaștem orânduirea divină a lumii și legile cari trebuiesc respectate mai presus de orice invenții minunate ale minții omenesti. Dumnezeu cârmuește lumea după o lege veșnică pe care a sădit-o în creaturile sale! Omul cu rațiunea lui înțelege această lege morală și conștient de demnitatea sa morală și de scopul său final, va căuta să pună toate puterile sale în serviciul moralității. Precum curentul electric prin sârme străbate și părțile cele mai extreme, așa trebuie să străbată conștiința morală toate faptele noastre, căci în viață nici o clipă nu putem trăi fără legea morală, a cărei împlinire de fiecare clipă ne dă certitudinea că nici o minută nu rămâne nevalorificată pentru destinația noastră finală și în schimb neîmplinirea ei duce la dezechilibru individual și social.

În calea desăvârșirii voastre deci să căutați înainte de toate a avea o conștiință curată străbătută de existența legilor morale. E bine să știți că conștiința e glasul lui Dumnezeu în om. Nu este un simplu glas care ar veni din apropiere și s'ar stinge cum stinge o luminare, ci este organul care ține deschisă cartea legilor morale ca să le aplicăm în viață. Eschyle zice că „conștiința este o faclă care luminează inima și un judecător vigilent, pe care omul totdeauna îl poartă cu sine“. Cunoașteți din cele învățate în liceu, ceea ce zice apostolul Pavel despre glasul conștiinței: „Toți cei ce au păcătuit fără lege, vor pieri fără lege și toți cei ce au păcătuit având lege, vor fi judecați după lege. Pentru că nu cei ce aud legea, sunt neprihăniți înaintea lui Dumnezeu, ci cei ce împlinesc legea aceasta vor fi socotiți neprihăniți înaintea lui Dumnezeu. Când păgânii, măcar că n'au lege, fac din fire lucrurile legii, prin aceasta, ei cari n'au o lege, ei singuri își sunt lege; și ei dovedesc că lucrarea legii este scrisă în inimile lor, fiindcă despre lucrarea aceasta mărturisește *cugetul lor* și gândurile lor, cari sau se învinovătesc sau se desvinovătesc între ele“ (Rom. cap. 2 v. 12-15). Am citat aceste cuvinte ca să vedeți că dacă păgânii vor fi judecați după legea naturală, noi vom fi judecați după legea lui Hristos, căci zice sf. Pavel: „cei ce au păcătuit după lege, vor fi judecați după lege“!!

Iubiții Mei!

Fără o conștiință creștină curată, se va repeta neîncetat muștrarea cugetului ce o simțiră protopărinții noștri, când au călcat porunca divină; fără conștiința creștină vom vedea atâția oameni de teapa lui Cain, cu fața posomorâtă de muștrarea uciderii de frate. Și Doamne, câtă ucidere nu este și azi, când alătura de progresul industrial, înfloresc mizeria, crescând numărul muritorilor de foame. Și ce conștiință are deci cel înstărit, care ține ferecate comorile sale, aproape de cel muritor de foame! Deaceia vă zic eu: odată cu progresul în cunoștințe intelectuale grijiți să vă îmbogățiți și în cele morale. Fiți elita morală, dela care să pornească îndreptarea, pe care unii au căutat-o în mijloace brutale, iscodite pe urma mizeriei intolerabile! Fără tendința către această dreptate socială, cunoștințele intelectuale vor rămâne problematice, și nu vor procura satisfacțiile spirituale înalte și dănuitoare.

O conștiință pătrunsă de ideea de Dumnezeu doresc să aveți fiecare, spre binele neamului. „O conștiință fără Dumnezeu, este un tribunal fără judecător. Lumina conștiinței nu este altceva decât restrângerea ideii de Dumnezeu în inima neamului omenesc. Stingând credința în Dumnezeu, se face noapte în sufletul omului” (Lamartine). De voi tinerii atârână foarte mult ca în inimile tuturor fiilor neamului să între legea lui Hristos și în viață să muncească după poruncile Lui. Un pictor a zugrăvit o icoană arătând pe Hristos, care bate la ușe. Ușa nu avea mâner pe dinafară și fiul pictorului a întrebat:

— Tată ai uitat să faci și mâner.

Tatăl răspunse:

— Mânerul este pe din lăuntru fiindcă Hristos nu intră cu sila la nimeni, ci numai în casa aceluia, cari de bună voie îi deschid ușa și cu dragă inimă îl primesc!

Tot așa aș dori ca și voi să deschideți ușa sufletelor voastre și să primiți cu bucurie pe Hristos în inimile voastre, în toate zilele vieții voastre. Nădăjduind că veți merge pe calea aceasta, sunt sigur că veți deveni adevărata elită a neamului nostru.

Cu aceasta nădejde vă împărtășesc binecuvântarea mea arhierască.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți. Amin.

Falimentul Sectarismului.

Pretutindeni în Eparhia Aradului asistăm la un fenomen îmbucurător, profeșit din clipa în care a răsărit în fruntea acestei eparhii chipul curat și luminat al P. S. S. Episcopului Grigorie, simbolul lămanului salvator, de preot al naționalismului și evanghelist al învățăturilor mântuitoare al celui ce și-a vărsat sângele sub presiunea calvarului de pe Gholghotha! Munca, depusă de P. S. S. Sa pentru salvarea sufletelor încătușate de germeii corupției sectare, a cules belșugul fructului, împodobit de trandafirii celui mai deplin succes. Aderenții sectarismului, trișafi de negustorii de suflete, se trezesc din letargia inconștienței eliberându-se din sclavia satrapilor cu doctrine oculte, și deslănțuindu-se dela hora celui mai instabil echilibru, revin să-și astâmpere setea sufletească la izvorul nescecat de apă vie al bisericii ortodoxe, ocrotitoarea dreptei credințe. Verminea de indezirabili ce mișuna pe întinsul meleagurilor noastre, pângărind sufletele cu momeli iluzorii, sub mască religioasă, au fost descoperiți în adevărata lor lumină de proprii lor aderenți. Azi a sosit timpul când însuși țăranul român a zărit în aceste odioase speculațiuni mâna streinului perfid, care râvnește la subjugarea noastră națională, prin divizarea sufletului ortodox. Șovăitorii pe calea mântuirii se reîntorc rând pe rând la lumina credinței adevărate a bisericii strămoșești, care a menținut în toate timpurile flacăra românismului nestinsă, infiltrând în inimile credincioșilor germeii energiei sufletesti colective, ce ne leagă de gheața pământului nostru stropit cu sângele unei nații întregi, și sfințit cu lacrimile unui popor de martiri. Biserica serbează cu această ocazie triumful credinței sale adevărate, deschizând larg porțile, rătăciților de ieri, cari convinsi că în dosul tuturor problemelor sectare se ascund fețe hidoase nevăzute, cari l-au cărmuit forțat, deși în față le zâmbeau cu o criminală amabilitate, vin azi să-și usuce conștiința umedă și întunecoasă la altarul legii străbune, încălzit de soarele credinței, luminându-se la razele iubirii și ale milei mesianice. Glasul de apostol al P. S. S. Episc. Grigorie a avut darul să edifice structura spirituală a celor anesteziați de otrava sectară, care azi în plenitudinea facultăților morale cunosc falsitatea și ipocrizia, predicată de coriferii sectarismului, fixându-le locul în ierarhia morală, pe treapta apostolilor minclunii și a falsificatorilor de conștiință.

A sosit timpul suprem, când nici chiar naivitatea masselor nu mai poate fi speculată, țăranul nostru ne mai capitulând în fața mirajului seducător al „dolarului”, având conștiința credinței sale ortodoxe și a vitejiei românești. Sectarismul în agonie își afirmă tot mai mult realitatea cataclizmului său. Este cel mai frumos omagiu adus P. S. S. Episcopului Grigorie la aniversare de 8 ani a Apostolatului Prea Sfinției Sale!

Horia Vișotu
candidat de preot.

Congresul studenților ardeleni la Arad.

În zilele de 20 și 21 August a. c. orașul nostru a trăit momente de înălțare sufletească, căci în aceste zile tineretul nostru universitar din Ardeal s'a întrunit aici în congres, ca să discute problemele de viață și progres ale neamului nostru românesc.

Încă de Vineri 18 Aug. străzile orașului Arad au început a se impopula cu studenți veniți din toate părțile Ardealului, ca să pregătească mersul normal al congresului. Duminică dimineața în 20 Aug. peste tot era un freamăt de tinereță și însuflețire.

Sâmbătă s'au întrunit în sala festivă a gimnaziului „Iosif Vulcan“ studenții noștri din Crișana. Mai înainte s'a oficiat un Te-Deum la catedrală de părintele consilier M. Păcățianu asistat de mai mulți preoți.

Înainte de constituire a fost proclamat președinte de onoare părintele consilier Păcățianu, apoi studentul Ardelean a vorbit despre importanța federalizării. S'a ales președinte Al. Crișan, iar secretar Tib. Vereș. Tinerul Grozavu dela Oradea a adus elogiul Aradului cu un trecut strălucit. D. Boroș aduce salutul studenților din Sălaj, Roman al studenților ardeleni din București, Sălăgianu al studenților dela Acad. teologică din Arad.

Duminică dimineața studențimea, în număr de circa 1000 indivizi, au asistat la serviciul divin, la catedrala din Arad, pontificat de P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie, sosit dela Borsec anume pentru a participa la congresul studenților ardeleni. La serviciul sf. liturghii P. S. Sa a fost asistat de consilierii eparhiali și preoțimea parohială. Tinerimea a ascultat cu evlavie sfânta slujbă oficiată cu solemnitate și cu multă pietate. La sfârșit P. S. Sa a ținut o predică înălțătoare, pe care o publicăm în fruntea revistei.

Ședința festivă s'a deschis la ora 11, în sala cea mare a Palatului cultural. Președintele congresului Toma Moldovanu, în cuvinte de entuziasm salută cu căldură pe neobositul muncitor intelectual, care este P. S. Sa Episcopul Aradului Dr. Grigorie Gh. Comșa, care între aplauze frenetice este proclamat președinte de onoare al congresului. Este salutat apoi dl. prefect Dr. Lazar A. și celelalte oficialități. Se citește o telegramă de omagiu către M. S. Regele, pe care publicul o ascultă

în picioare, în vreme ce muzica militară cântă imnul regal. Se trimit telegrame dlor miniștri Vaida și Tilea.

Îndată după aceasta P. S. Sa Episcopul Grigorie a rostit frumoasa vorbire publică în numărul trecut al acestui organ.

Partea finală a cuvântării P. S. Sale episcopului a fost din clipă în clipă subliniată cu aplauze și cu întreruperi continue în contra francmasoneriei.

D. A. Roman, secretarul general, citește o scrisoare a d-lui Cicio Pop.

D. prefect dr. Augustin Lazar, după ce salută studențimea în numele guvernului, îndeamnă studențimea să păstreze cea mai severă ordine.

Primarul Tatu a adus salutul orașului, subliniind rolul ce l'a avut Aradul în trecutul românesc.

D. dr. Teodor Botiș, aduce salutul Academiei teologice din Arad și al „Astrei“, d. Gh. Lungulescu, aducând salutul „Universului“, D-sa a făcut apoteoza tenacității românești, arătând că am fost în toate timpurile un popor de cultură. Sfântul Ieronim spune într-o scrisoare, că crișenii au izbutit să umanizeze pe cel mai sălbatic dintre sălbatici, pe huni, creștinându-l, tot așa, noi am dat secuilor scrisul, după mărturia cronicorului ungar Kezai, iar acum le-am dat pământ.

S'a dat apoi cuvântul delegaților cercurilor studențești, cari au adus salutul organizațiilor studențești, d-nii Justin Ardeleanu, Bădescu, Tănăsescu Pora, Boldur, Sălăgean, Grozavu, Vancea și Atanasiu, președintele timocenilor.

S'a remarcat, că delegații din vechiul regat au pus cu toți chestiunea „numărului clausus“ și a șomajului intelectual, iar d-nii Tafta și Bădescu pe a francmasoneriei.

Ședința festivă s'a încheiat cu cuvântarea președintelui Moldovanu care a spus că după trei ani de existență și activitate încordată, Federația C. S. T. d. B. se găsește astăzi în fericitul moment când poate să-și arate valoarea culturală și energia tinerească, pe cari, de aci înainte, le punem cu tot zelul în slujba românismului și studențimii din toate colțurile țării și le vom opune cu fermitate tuturor tendințelor de sugrumare a vitalității acestei țări.

Munca și organizarea noastră va rally toată tinerimea cuminte, în mâinile căreia se află speranța de mai bine a tuturor și de promovarea imperativelor noastre naționale. Ardealul are din acest punct de vedere bagheta și este cel mai indicat să dea tonul. Și 'n momentul când îl vom da, vom consacra ora adevăratului tineret jertfelnic, care va porni de aici, dela noi și care va fi a noastră, a Ardelenilor.

Cu acest scut se va putea apăra și crește ori și când națiunea românească așa de mult chinată dealungul vremilor. Cu brațele noastre se vor târi turnurile sau se vor clădi stâlpi de granit ai temeliei unui stat și popor, ce de acum încolo poate deveni

aci în Orient un vest civilizator. Să sperăm că nu vom fi obligați să facem pe cea dintâi.

Pentru asta, încheiu cu cuvintele și versurile de o reală și îmbucurătoare prevedere, pe cari în fața unei mase de tineri le-a recitat aproape plângând o respectată față bisericească:

„Gândiți-vă la ziua de mâine, care poate fi senină ca cerul sau neagră ca noaptea. Muncii și pentru una și pentru cealaltă. Tineretul este cu izbândă. Toate speranțele sunt în el și prin el pot spune; că țara noastră viitor

de aur are,

Și-i întrezăresc prin

Secolii a ei înălțare.

D. Octav Neamțu și-a dezvoltat raportul despre chestia minoritară.

Raportorul a arătat că la noi chestia minoritară, în ce-l privește pe stat, nu se pune ca în fosta Ungarie. Ungurii erau în Ungaria în minoritate, iar la noi minoritari sunt numai 26 procente. O politică tinzând să asimileze pe minoritari prin cultura, prin superioritatea rasei, prin mijloace economice, e deci justificată. Preconizează intrarea minoritarilor în partidele românești. Arătând că constituția nu admite autonomie și nici tratatul de pace adițional nu prevede decât una culturală pentru secol și sași, pe care o au. Au urmat după acest raport discuții vehemente din pricină că nu s'a pus pe ordinea de zi chestiunea evreiască, aceasta pentru prima dată într'un congres studentesc de zece ani încoace.

D. Popa a protestat că se preconizează intrarea minoritarilor în partidele românești.

D. Budeceanu a arătat cu păreri autorizate ale străinilor, că nu se poate da autonomie și că finalitatea tratatelor de pace este asimilarea minoritarilor.

D. Radu Emilian a combătut tendințele federalistice ale unor minoritari.

D. Bozântan a protestat vehement că nu s'a vorbit în raport despre evrei, deși aici toată presa maghiară e a lor și deși economiceste Ardealul e robit de ei. A protestat că se trimit minoritarii în partidele românești, când studențimea e contra partidelor politice. Cere să nu se voteze moțiunea, dacă nu va cuprinde „numerus clausus“.

Au mai vorbit contra intrării minoritarilor în partidele românești studenții Cârdu, Grozavu, Popescu, Bacles.

D. Petre Țincu a cerut o politică față de minoritari animată de cel mai larg umanitarism.

Studenții gardiști i-au făcut o manifestație ostilă.

Gardiștii au trecut apoi la chestia telegramelor trimise d-lor Tilea și Vaida și au cerut vehement timp de o jumătate de oră să se trimită telegrame și d-lor Cuza, Zelea Codreanu și căpitan Șiancu.

În cele din urmă, biroul s'a executat.

Ședința s'a ridicat într'o atmosferă încărcată.

Gardiștii au manifestat apoi pe stradă și au întins o horă în centrul orașului.

Ziua II-a

D. Bucur Țincu și-a citit raportul despre Ardealul cultural de ieri și de azi, scoțând în evidență aportul ce l-a dat Ardealul culturii românești și stăruint asupra aportului dat de biserică.

A răspuns raportului P. S. S. Episcopul Grigorie, lăudând studențimea pentru alipirea ei de biserică.

În ședința a treia a congresului d. Bucur Țincu a cerut studenților să îmbrățișeze cu toată căldura inițiativa soc. „Acțiunea românească din Sibiu“ pentru ridicarea unui bust lui Șaguna. Congresul a aderat făcând pe loc o colecție. Federația a dăruit o mie lei.

Ședința ultimă a congresului a început în 21 Aug. la 4 d. a. și a durat până la 2 noaptea.

D. C. TANASESCU, vice-președintele centrului studentesc București, a citit un raport amplu și deosebit de temeinic despre acțiunea revizionistă a ungarilor. A arătat cu statistici că în timp ce în România minoritarii sunt 26 la sută, în fosta Ungarie ungarul formau o treime. A stăruint asupra eticalului fiecărui județ și în special al graniței, arătând că ungarul sunt în minoritate. A citat apoi cronici ungurești, dovedind că românii aveau în mâna lor înainte de venirea ungarilor și șesul dintre munții apuseni și Budapesta.

Trecând la analizarea statutului Ligii Națiunilor a arătat că articolul 19 țintește nu la revizuire ci la perfecționarea tratatelor. Liga Națiunilor nu ne poate impune o hotărîre.

Oratorul a făcut o amănunțită descriere a situației românilor în fosta și actuala Ungarie, punându-o în comparație cu situația excepțional de bună a ungarilor. Ungurii au azi la noi 1004 școli primare de stat și 60 școli medii; noi ce am avut sub ei? La această bunăvoință ni se răspunde cu îndrăsnelile unui Fiedler, unui Kajaba.

D. Tănăsescu a arătat apoi numărul enorm de minoritari dela căile ferate, poștă și alte oficii publice. Oare ne-ar da nouă Ungaria slujbe, dacă și-ar extinde iarăși puterea aici? Dacă am mai ajunge un an numai sub ungarul, un picior de român nu ar rămânea în Ardeal. După ce a arătat cu o serie întregă de exemple sistemele propagandei revizioniste ungurești, raportorul a încheiat cerând o contrabalansare printr'o propagandă românească, iar față de amenințările revizioniste întărirea la maximum a armatei românești. Au urmat discuții foarte însuflețite.

D. VASILE MARGHESCU a cerut studențimii să se constituie în găzi antirevizioniste iar guvernul să ia măsuri eficace contra revizionistilor din lăuntru.

D. LUNGULESCU a relevat importanța istorică a acestui congres și a arătat că nu ne putem teme de trei milioane de ungarul, la cât se reduce numărul

ungurilor autentici din Ungaria, fiindcă de câte ori s'au sculat contra noastră, pe vremea lui Carol Robert, Sigismund, Matiaș Corvin, Bela Khus, au pățit-o dela noi. Cere studenților să se apuce să scrie lucrări antirevizioniste și promite că „Universul“ le va tipări, dându-le cea mai largă răspândire.

Congresul aplaudă în picioare ovaționând mereu ziarul „Universul“, și pe d. Stelian Popescu.

D. președinte Moldovan propune să se trimită o telegramă d-lui Stelian Popescu.

S'a trimis următoarea telegramă d-lui Stelian Popescu, directorul ziarului „Universul“.

— *Federația cercurilor studențești ardeleni „Avram Iancu“, întrunită în primul ei congres în orașul Arad, vă trimite salutul său tineresc și recunoștința pentru lupta de afirmare a drepturilor noastre sfinte și intangibile. TOMA MOLDOVANU, președintele congresului.*

S'au continuat apoi discuțiile asupra chestiunii revizioniste.

D. POPESCU BACLES cere contrabalansarea propagandei maghiare prin presa străină.

D. FAUR arată că problema orașelor trebuie să ne preocupe mereu în legătură cu revizuirea, fiindcă orașe ca Aradul, Oradea, Satmarul, oglinda străină a unor regiuni exclusiv românești, ne pot fi extrem de periculoase din cauza îndrăznelilor revizioniştilor interni, pe cari nu-i sancționează nimeni. Chiar dacă nu pentru altceva, e necesar numai pentru disciplinarea minorităților revizionişti.

D. HOTARAN la cuvântul ca să descrie situația jalnică a românilor din Ungaria. Dealungul graniței avem în Ungaria grupuri compacte de 75 de mil de români iar în restul țării ungurești tot atâția. 150 de mil de români n'au o singură școală, în nici o biserică nu se predică românește. Frații noștri își pierd limba și legea. România oficială n'are un cuvânt de zis. Oratorul cere congresului să pretindă guvernărilor români mai multă atenție față de acești români condamnați pieirii. Statul român să plătească Ungariei cu aceeași măsură.

D. MORAR vorbește despre presa aservită revizioniştilor.

D. DAN COMȘA cere studenților să facă propagandă antirevizionistă la sate.

D. GROZAVU arată că la 1916 aveam o presă la înălțime. Azi avem ziare în slujba revizioniştilor.

A urmat raportul d-lui E. Horescu, intitulat „Iotre studențimea ardeleană și studențimea din celelalte ținuturi“. Fiindcă acest raport privea atitudinea politică a studențimii, a fost adeseori întrerupt și a urmat discuții foarte aprinse. A cerut studenților să nu intre în Garda de Fier sau în L.A.N.C. și a continuat astfel: Trei sunt cuvintele înscrise pe steagul sub care luptă camarazii noștri din celelalte provincii: „Cr stos, Rege și Națiune“. Formula a fost lansată de profesorul

A. C. Cuza și a fost adoptată ca punct de reper de toate organizațiile naționaliste studențești.

A urmat raportul d-lui ADAM ROMAN despre hitlerismul sășesc. Raportorul îl socotea un pericol extrem pentru românii și a cerut guvernului măsuri pentru desființarea lui și mai ales a taberelor de muncă.

A urmat o discuție calmă urmărită și de unii svabi din Arad și Aradul Nou.

Târziu, la 2 noaptea, au luat sfârșit discuțiile. Președintele MOLDOVANU a închis congresul, mulțumind arădanilor pentru ospitalitate.

S'a citit apoi o moțiune în sensul celor discutate. Congresiştili au plecat apoi la balul dat în cinstea lor la Cercul românesc.

Din mizeriile preoției.

(Memoriile unui preot.)

(Continuare.)

Între împrejurările acestea tragice, natural, că nu se poate vorbi de mare progres, pe lângă cele mai mari eforturi. Pe loc însă nu am stat. Fiindcă și biserica și școala erau în stare slabă, ambele zidite din lemn și foarte vechi, cu multe încordări și stăruințe mi-a succes să exopez ajutor de lemne de foc dela erar pentru arderea cărămizii și ajutor de lemne pentru edificiu. E interesant că și la acest lucru m'am împedat de indolența poporului, carele se împotriva la căratul cărămizii pe locul destinat, încât pâr. protopop de fericită memorie, G. Crăciunescu, care era în vizită canonică, a trimis trăsura sa să ajute la lucru, dând exemplu bun de imitare poporului. Coroana lucrului a rămas să o pună, după strămutarea mea, în scurtă vreme, vrednicul meu succes, pâr. Ioan Căpitan.

Vrednic de notat, la finea acestui episod, este faptul, că cu îndepărtarea leprei din comună, care a fost înv. V. Miși, pacea și liniștea dorită s'a sălășluit iarăși.

La finea amintirilor din comuna Cladova, păstorită de mine, în curs de 10 ani, observ și sunt de credință, că nu am făcut destul fără să mai adaug o circumstanță, pe care o notez aci.

De câte ori mă aprofundez în trecutul meu, gândul mă duce la păcatul tâlhăresc al înv. V. Miși, când mi-a incendiat avutul. Ca și cetitorii să-și poată da seamă de mărimea acestui păcat, îmi permit o scurtă circumscriere.

În preseara zilei de 2 Februarie, când e sărbătoarea Intimpinării Domnului, la miezul nopții, mi-a incendiat grajdul, acoperit cu stuf. Străjarii dela primărie au fost, cari observat și ne-au deșteptat. Animalele din grajd le-au scos afară, iar caii speriați, s'au

oprit la poarta preotului din comuna vecină, Ohabalungă, pe care o cunoșteau. La 3 săptămâni, mai târziu, mi-a aprins casa, tot la miez de noapte, în preseara Duminecii lăsatului de brânză. Deci timp de iarnă, când din mila vecinului Aron Lazar, am primit adăpost într-o cameră a lui, care nu se putea încălzi. Cred însă că suferințele mele și ale familiei nu puteau fi mai mari, decât ale fostului meu servitor, Temie, pe carele, pentru furt, l-am concediat și de nenumărate ori, în cârciumă, mă vorbea de rău, de unde am dedus, că el e făptuitorul și l-am predat jandarmilor, cari cereau să-le spun pe celce-l suspizionez. Jandarmii prinzându-l, l-au transferat în închisoarea Lugojuului, dupăce mai întâi, în pădure, l-au spânzurat de un lemn, cu picioarele în sus, bătându-l pe tălpi până la sânge, ca să mărturisească faptul. Dar nu a fost el criminalul. Pe criminal l-a descoperit păr. Todor, care din mărturisirea soției învățătorului, de pe patul morții, când se jeluia femeilor că arde, a aflat, că învățătorul, îndemnat de ea, a fost făptuitorul; ea numai l-a însoțit.

2. Alegerea ultimă.

Cum ajunge preotul uneltă de exploatare sau obiect de batjocură în mâna alegătorilor?

La începutul anului 1896, în urma concursului publicat pentru parohia vacantă din Bărăteaz, am competit și eu, pe lângă 3 rivali. Prezentându-mă apoi poporului, la sf. biserică, conform obiceiului, am aflat că aci sunt 2 partide, în capul cărora stau 2 frunțași; prin urmare aveam drept să presupun, că aici nu poate fi o unitate de vederi și poporul se va diviza. Dar n'a fost așa. În ziua alegerii, spre surprinderea mea, afară de vr'o 3 voturi, sinodul întreg m'a votat pe mine, ceea ce credeam că o să fie de bun augur. Speram, că voi ajunge preot la un popor, care mă va sprijini în toate nizuințele, ce le voi pune pentru binele parohiei. Dar m'am înșelat. În loc de sprijin am fost împedecat și mai pe urmă perzecat. Și iată de ce:

În persoana mea s'a concentrat votul ambelor partide; de aceea capii acestora, mânați de mândrie, doriau, fiecare, să mă atragă pe partea sa. Dar eu am fost precaut și am ținut calea mijlocie, pentru care fapt am fost perzecat: la început de unul, care era mai popular și după moartea acestuia de celalalt. Așa am ajuns la convingerea, că prin alegere preotul, pe lângă alte mizerii, poate ajunge și unealtă de exploatat, ori obiect de batjocură în mână alegătorilor.

Neajunsurile ce le am întâmpinat în lungul timpului în calea mea mijlocie, sunt dureri sufletești dintre cele mai mari; la auzul cărora mâna omului se strânge pumn și sunt interesante de a-le ști; aflu însă de bine a-le rețacea pentru respectul ce-l păstrez credincioșilor din generația tină, pe cari i-am păstoriț, după-ce cu laptele creștinătății i-am crescut, ca odinioară Moise pe poporul lui Izrael, în timpul celor 40

de ani, în pustie. De aceea am și făcut cu ei progres în timpul din urmă, aducând parohia la stare înfloritoare. Era natural deci; ca peste parohia Bărăteaz să se așeze o atmosferă a păcii dumnezeiești și a iubirei creștinești, despre ce a făcut dovadă iubileul impozant al despărțirii, aranjat de parohie în onoarea mea, la care reciproca iubire s'a manifestat prin ochii înlăcrimați ai tuturor.

Deci, pentru a nu produce resentimente, voi reînprospăta aici numai unele evenimente de mai puțină gravitate ca probațiune a temei ce o tratez.

Prin anul al doilea după strămutarea mea în această parohie, aflasem că inspectorul regesc a amenințat școala noastră din Bărăteaz cu închidere, pentru că edificiul nu corespundea cerințelor legii. Dar ce era de făcut în lipsă de fonduri și când parohia e mică și săracă?

Tot atunci însă autoritatea județeană a îndrumat reprezentanța comunală a acoperi deficitul de 300 florini al școlii comunale și a hotărât un ajutor permanent, anual, pentru viitor, ca bugetul școlii să nu mai ajungă în deficit. În această urmare, antistia a propus reprezentanței comunale să ridice cele 300 fl. dintr'un fond comunal, iar pentru viitor să de destineze pe seama școlii 2¹/₂ jug. pământ din Izlazul comunal, al cărui venit acoperă deficitul. Eu ca virilist, în reprezentanță, fiind prezent, așteptam ca frunțașii români să folosească ocazia, cerând și pentru școala lor asemenea ajutor; dar nimeni nu se mișca. Atunci am făcut eu această propunere, motivată, că în măsura în care se ajută școala comunală, pe care o folosesc numai nemții, să se dea ajutor și școlii conf. române, fiind amenințată cu închidere. Și propunerea s'a acceptat. Așa am primit banii și ajutorul din Izlaz, din care am adunat fondul școlar și am zidit o școală spre fala parohiei. Dar pentru faptul acesta curajos, demn și favorabil Românilor, am fost huiduit de credincioșii, cari erau agitați de către conducătorii partidelor, ca unul, care am făcut rău comunei, sub cuvânt, că le-am înpușinat pășunatul. „O, simpla simplicitas"! Cât de adevărat este cuvântul Mântuitorului: „Perirea ta din tine, Izraile“, care are aplicare aici.

Pelerinajul dela Lipova.

Pe urma restaurării radicale a bisericii din Lipova, aceasta a devenit un monument ortodox de mare însemnătate în Banat, pe care o cercetează mil și mil de creștini trecători, din toate unghiurile Țării, admirând frumșetea ei, prin ce a devenit loc de închinare pentru creștinii dreptmăritori de pretutindenea; iar pentru bolnavi, loc vindecător.

Prea Sfinția Sa, Episcopul diecezan, Dr. Grigorie Gh. Comșa luând cunoștință despre acest lucru îm-

bucurător, și-a exprimat dorința, de a se decreta această bis. de locaș pentru pelerinaj, ca în felul acesta să fie îndrumați fiii bisericii ort. la această biserică, fără a mai rătăci pe la mănăstirea papistașă dela Radna.

Această dorință a P. Sf. Sale s'a și împlinit în zilele de 13, 14 și 15 August a. c., când mil și mil de pelerini au venit din Ardeal, Banat și Crișana la mănăstirea din Lipova — cum spuneau ei — să prăznuiască Adormirea Maicii Domnului, să-și mărturisească păcatele și să se împărtășească cu sf. Cuminicătură și sf. Maslu, întărindu-se tot mai mult în credința strămoșească.

Pelerinajul a decurs după programa publicată în mai multe ziare, sub conducerea înalt Prea Cuvioșiei Sale Arhimandritul Dr. Iustin Suciu din Arad, împreună cu: P. D. protoerei F. Manuilă. Tr. Cibianu și cu ajutorul preoților I. Moțlu, V. Groza, V. Debău A. Andraș, F. Dumitru și R. Crăciun, cari au venit în pelerinaj cu enoriașii lor.

Pelerinii conduși de preoți au fost întâmplați și binevențați de cătră I. P. Cuv. Sa și de protoereul F. Manuilă, în sunetul clopotelor.

La privegherea din preseara praznicului a dat răspunsurile corul Doina din Lipova; iar P. C. Sa protoereul Tr. Cibian a cuvântat despre alipirea de biserică străbună și ferirea de eretici.

În loc de a se încunjură biserică cu litia, s'a făcut procesiune la crucea din deal.

În ziua praznicului după împărtașirea pelerinilor cu sf. Cuminicătură și sf. Maslu, s'a oficiat sf. Liturghie, pontificată pe I. P. Cuv. Sa, asistat de protoerei F. Manuilă și Pr. Givulescu, apoi preoții: V. Groza, I. Chebeleu, V. Debău, A. Andraș, P. Dumitru, Tr. Rugilă, T. Suciu, R. Crăciun, G. Crișovan și G. Barbă, la care au dat răspunsurile Corul școlarilor din Dorgoș. condus de învățătorul V. Teodorescu și Corul vocal din Lipova.

La priceasnă a cuvântat I. P. Cuv. Sa Dr. Suciu despre însemnătatea zilei, îndemnând pe pelerini să ceară cu toată încrederea Maicii Domnului, mijlocirea mântuirii dela Domnul nostru Isus Hristos care a impresionat mulțimea pelerinilor până la lacrimi. Apoi s'a făcut procesiune la crucea din piață și s'a săvârșit sfințirea apei, stropindu-se mulțimea pelerinilor cu apă sfințită. Numărul pelerinilor se poate socoti până la 6000, încât biserică nu i-a putut cuprinde pe toți.

Pe lângă toată frumsețea și armonia serviciilor săvârșite. se înregistrează și incidentul regretabil, că Corul vocal n'a îngăduit corulul „Doina” să cânte răspunsurile liturgice.

Prea Sfințita Sa Episcopul Grigorie și de data aceasta a adăugat un nou succes la apărarea păsto-

riților Săi, de a nu mai cercetă mănăstiri papistașe și totodată a le satisface trebuințele sufletești prin biserică strămoșească, a căreia vrednic și neînfrânt Arhipăstor este, în apărarea dreptei credințe ortodoxe, spre bucuria eparhioloților Săi.

Raportor.

Parohii vacante.

Pentru îndeplinirea parohiei prime din Ohaba forgaci, devenită vacantă prin trecerea preotului M. R. Radoiu la Obreja, dieceza Caransebeșului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în foaia oficioasă: „Biserica și Școala”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Uzufuctul după 32 jughere pământ arabii din comuna parohiei I.
2. Casa parohială de sub Nr. 356 cu supraedificatele și 334 □-st. intravilan.
3. Ștolele legale.
4. Intregire de sâlar dela Stat.

Parohia este de *clasa I-a (primă)*, deci dela recurenți se cere cvalificațiune de *clasa I-ă (primă)*.

Preotul ales va servi și predica regulat în sf. biserică, ori de câte ori îi revine rândul, având serviciu a doua săptămână. Va catehiza la școala primară din loc, fără nici o altă remunerație. Va suporta toate impozitele după beneficiul din parohie, după sesiunea I va plăti punctual toate impozitele existente: impozit agricol, profesional, global și taxele pentru regularea apelor Timiș-Bega etc.

Concurenții la acest post se vor prezenta în vreo Duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Ohaba forgaci, pentru a-și arăta destoinicia în cele rituale și oratorie, pe lângă stricta observare a dispozițiilor Ș. ului 33 din Reg. pentru parohii, având avizul prealabil al protopopului tractual, și vor înainta cererile lor în termen de concurs, însoțite de anexele necesare, adresate Consiliului parohial din Ohaba forgaci, Oficiului protopresbiteral ort. rom. din Receaș.

Ohaba forgaci, din ședința Consiliului parohial dela 10 August 1933.

În înțelegere cu mine: *Iosif Goanță*, protopop.

1—3

Citiți

«Biserica și Școala»